

MEDIJI O ZDRAVSTVU

ponedeljak, 11. oktobar 2021.godine

RTS- Ana Banko: Deltu prenose svi, masku ne treba skidati na poslu, ni u toaletu

RTS- Trudnice i vakcine, dr Ana Mitrović: Dodatni strah zbog različitih informacija i nejedinstva struke

BLIC- POČINJE VAKCINACIJA PROTIV SEZONSKOG GRIPA Na raspolaganju 100.000 doza Torlakove vakcine

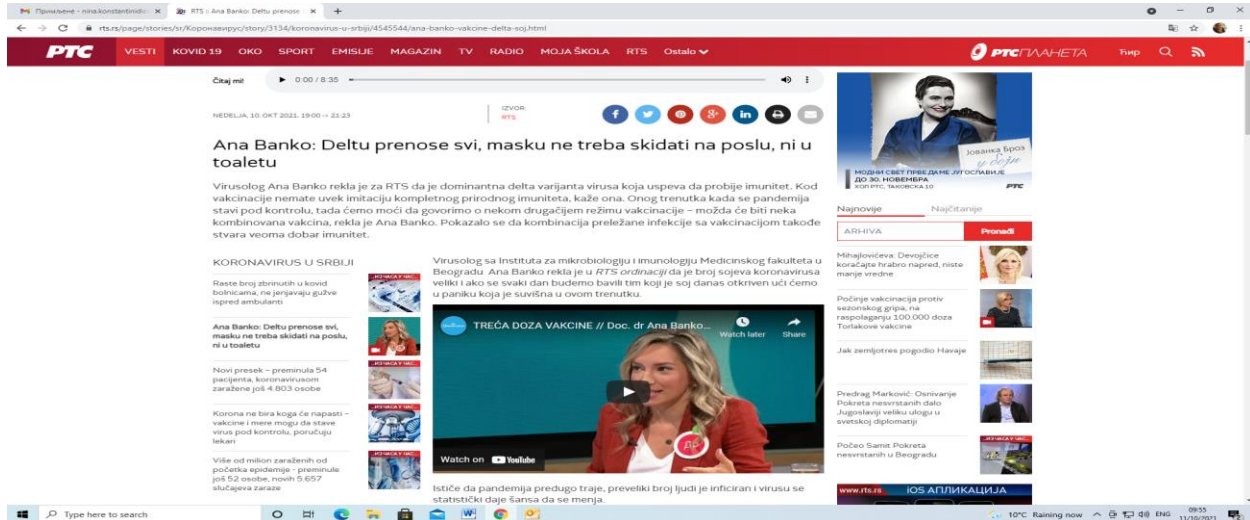
BLIC- "DOBRO IDE DAVANJE TREĆE DOZE" Dr Jerkan: U Nišu se dnevno beleži do 300 novih slučajeva zaraze, za 20 odsto manje dece koja su zaražena korona virusom

BLIC- OBELEŽEN DAN MENTALNOG ZDRAVLJA U BEOGRADU Lončar: Nažalost, bitka nije završena, "generali" su se pojavili, oni već znaju šta je i kako trebalo

RTV- Palijativno zbrinjavanje i hospis još uvek nisu zaživeli u Srbiji

DANAS- Dramatičan pad broja transplantacija, najveći problem nedostatak donora

POLITIKA- Todorović: Ako vakcinišemo 80 odsto, maske skidamo na proleće

Ana Banko: Deltu prenose svi, masku ne treba skidati na poslu, ni u toaletu

Virusolog Ana Banko rekla je za RTS da je dominantna delta varijanta virusa koja uspeva da probije imunitet. Kod vakcinacije nemate uvek imitaciju kompletnog prirodnog imuniteta, kaže ona. Onog trenutka kada se pandemija stavi pod kontrolu, tada ćemo moći da govorimo o nekom drugačijem režimu vakcinacije – možda će biti neka kombinovana vakcina, rekla je Ana Banko. Pokazalo se da kombinacija preležane infekcije sa vakcinacijom takođe stvara veoma dobar imunitet.

Virusolog sa Instituta za mikrobiologiju i imunologiju Medicinskog fakulteta u Beogradu Ana Banko rekla je u RTS ordinaciji da je broj sojeva koronavirusa veliki i ako se svaki dan budemo bavili tim koji je soj danas otkriven ući ćemo u paniku koja je suviše u ovom trenutku.

Ističe da pandemija predugo traje, preveliki broj ljudi je inficiran i virusu se statistički daje šansa da se menja.

On se, kako kaže, ne menja zbog nekih svojih intelektualnih sposobnosti i taktike kojom se vodi u ovoj pandemiji, on jeste opasniji u smislu da se lakše prenosi, veći broj ljudi može da zarazi.

"Mi danas pričamo o virusu koji počinje polako da podseća na virus morbila koji se širi među velikim brojem ljudi kada imate jednog zaraženog u prostoriji ili u zatvorenom prostoru", rekla je ona.

Na početku se "vuhanski" soj mogao preneti na jednu ili dve osobe, sada se delta varijanta koronavirusa prenosi, kako se navodi, i na osam osoba.

Alfa virusa više nema, deltu prenose vakcinisani

"Interesantna priča je da koliko god smo pominjali alfa ili britansku varijantu, nje više nema, tako da dominantna varijanta jeste delta. Izgleda da ovde najviše preživljavaju one varijante koje imaju najveću mogućnost širenja. Delta varijanta je dominantna iz više razloga, lakše se širi, ono što je još održalo deltu – gde je tu ključna promena – jeste to što je prenose vakcinisani. To je ključna promena", istakla je Banko.

"Pokazalo se da delta ne u 100-postotnoj statističkoj verovatnoći uspeva da probija imunitet – brejk-tru infekcije koje se pominju stručno. Kako sam ranije objašnjavala: vakcinisana osoba u idealnim okolnostima zaustavlja domino efekat – to je domina koja ostaje čvrsta ili niz šibica i vakcinisana osoba zaustavlja da se požar dalje širi. Vakcinisana osoba više to nije, deltu prenose svi zbog čega su ovi talasi toliko veći nego što smo mogli da pretpostavimo pre šest meseci", objasnila je dr Banko.

"Volela bih da to ne bude momenat da ćemo izgubiti poverenje u vakcinu, razlika je između idealne vakcine i vakcine koja je dovoljno efikasna da kontroliše pandemiju", istakla je ona.

Kaže da se moramo pomiriti sa tim da idealna vakcina ne postoji, niti je ikada postojala po svim karakteristikama.

Ne skidajte masku na poslu ni u toaletu

Ana Banko podseća da su epidemiološke mere iste, one nas na isti način efikasno štite – vrlo je važno ne zaboraviti da imamo delta varijantu koja se lako prenosi i da bi bila greška u malom zatvorenom prostoru skinuti masku, poput toaleta na poslu.

To su mali momenti nepažnje kod kojih sada nekako lakše bivamo zaraženi, padamo, umorili smo se.

Prema njenim rečima, u malom prostoru ostaće količina virusa i moći će da se prenese, i trebalo bi povesti računa o takvim situacijama.

Verovatno ste i do sada videli među poznicima koliko se lakše zarazi jedna porodica u kući, skoro je neminovno da se svi zaraze, a sećate se prošle godine da nije bilo obavezno da se svi članovi porodice zaraze, to je primer kako delta funkcioniše", rekla je ona.

Prema njenim rečima, maska nas štiti na isti način.

Koja vakcina najbolje štiti

Govoreći o efikasnosti vakcine, kaže da se nije značajno promenila efikasnost za slučajeve hospitalizacije i smrtni ishod i to je najvažnije, ali se smanjila efikasnost za zaražavanje kao probijanje imuniteta.

Studije koje su poredile efikasnost, koliko je zapravo smanjena - su došle kod RNK vakcina na nekih 80 odsto, kod vektorskih se pominje 70, 60 ili 50 posto, zavisi od studije, jako je teško izmeriti.

Iznela je podatak da vakcina protiv gripa ima efikasnost oko 50 posto.

Prirodni imunitet

Priča oko prirodnog imuniteta naročito u poređenju sa vakcinalnim je kompleksna i do sada nije moglo da se odredi koji je imunitet jači, podvlači Banko.

Oni koji su preležali koronu vrlo često izbegavaju da se vakcinišu pod pretpostavkom da imaju bolji imunitet i ta priča ne leži na valjanim temeljima.

"Prirodni imunitet je u najvećem broju slučajeva idealan i vakcinacija sama po sebi treba da potpuno imitira prirodni imunitet, jer prirodni imunitet kada se javlja sadrži sve njegove komponente. Kod vakcinacije nemate uvek imitaciju kompletnog prirodnog imuniteta. Pokazalo se da kombinacija preležane infekcije sa vakcinacijom takođe stvara jako dobar imunitet, ali osobe koje su preležali vuhanski soj zasigurno imaju manji kapacitet imuniteta za nove sojeve nego vakcinisani", kaže ona.

Ko je s početka pandemije dobio koronu oni imaju slabiji imunitet zato što su vakcine u toku svoje proizvodnje, iako nije tada postojao delta soj, u svojim strukturama uvrstile neke mutacije koje će kasnije biti deo novih sojeva.

Probijanje imuniteta

Banko kaže da je vakcina proizvela antitela - do ovog trenutka se nije stvorio soj odnosno varijanta koja bi potpuno bila nevidljiva našem imunitetu, pa je pitanje mnogih zašto se sada ne adaptiraju vakcine za delta soj, ali je to nerealno.

U ovom trenutku nemamo toliku korist od toga jer su vakcine i dalje dovoljno efikasne na delta soj, a možda u jednom trenutku dođe varijanta čim padne efikasnost ispod 50 odsto, sigurno da će se vakcina adaptirati, kaže ona.

Treća doza vakcine

Ana Banko kaže da buster doza nije iznenađenje. Prema sadašnjim saznanjima, četvrta, peta će se sigurno davati kao i ova buster pod sličnim okolnostima dok god pandemija bude u ovakvoj aktivnosti kao sad što vidamo.

Prema njenim rečima, onog trenutka kada se pandemija stavi pod kontrolu, tada ćemo moći da pričamo o nekom drugačijem režimu vakcinacije - možda će biti neka kombinovana vakcina.

Kod nas je teško napraviti uniformni protokol jer imamo više različitih vakcina, ali znamo koje su prioritetne grupe za vakcinaciju nakon šest meseci, to su imunosuprimirani.

Studija koja je rađena sa RNK vakcinama je pokazala da imunosuprimirani pacijenti nakon dve doze samo u 40 odsto slučajeva razviju antitela.

"Kada su treću dozu dali sa razmakom druga-treća doza od samo šest nedelja, dokazali su da čak 70 odsto tih ljudi stiče imunitet. Kod imunosuprimiranih je potrebno ipak na neki način više stimulisati imunitet koji im je oštećen", rekla je Banko.

Svi građani koji imaju hronične bolesti da se odluče za treću dozu, a sledeća grupa su osobe koje su primile Sinofarm vakcinu - zbog mehanizma dejstva te vakcine, a ono što se u našoj praksi pokazalo, je da je kod većine ljudi koji su vakcinisani sinofarmom nakon šest meseci nedetektabilan nivo antitela, ukazala je Banko.

Prema studijama - pre par nedelja je objavljena jedna u Izraelu - pokazalo se da nakon tri meseca nivo antitela počinje da opada. Na kraju šest meseci imunitet meren antitelima je podjednak onoj količini koja je bila posle prve doze vakcine ili nakon prirodno preležane infekcije.

Kombinacije vakcina

Ana Banko kaže da je "Moderna" istog mehanizma kao "Fajzer".

Ona objašnjava da se postavlja pitanje ako je neko primio Fajzer vakcinu da li se može vratiti na Sinofarm, posle šest meseci.

"Ko je primio dve doze Sinofarma i prošlo je šest meseci, preporučila bih da primi treću dozu, bilo da je Sinofarm ili Fajzer. Kod osoba koje su starije i imunosuprimirane, pokazano je da kod njih mehanizam, odnosno platforma na kojoj je proizveden Sinofarm nekada nije dovoljna da razvije imunitet i mi smo to u realnosti videli da osobe starije od 60 čak nakon prve dve doze Sinofarma nisu razvije imunitet – to nije ništa čudno. Kod tih osoba se preporučuje da prime Fajzer", kaže ona.

Ako se pozovemo na studiju u Izraelu, koja je merila trajanje efikasnosti vakcine, oko šest meseci, je pokazala da kod populacije preko 50 ili 60 godina taj imunitet značajno brže pada nego kod najimunokompetentijih, mladih, do 50 godina.

Kod "sputnjika" – prva doza odnosno druga su različite komponente – ono što nam treba je upakovano u nosač, nosač je virus koji je različit. U buster dozi vraćamo se na prvu varijantu vakcine, jer je to nosač koga ćemo se mi manje sećati iz prve doze i neće ga naš imunitet odbaciti kao poznatog, a nama je važno da ga ne odbacimo da bi iz njega iscrpili informacije, objasnila je Banko.

Kombinacije između Astra-Zeneke i Fajzera kao buster ili "sputnjika" i Fajzera kao bustera su zasnovane na kliničkom ispitivanju od prošle godine – mešanje Astra-Zeneke i Fajzera na osnovu te kliničke studije je ova kombinacija.

Ono koji su merili antitela, ako ih nakon prve dve doze nisu imali, po savetu svih treba da pređu na Fajzer, zaključila je Ana Banko.

Trudnice i vakcine, dr Ana Mitrović: Dodatni strah zbog različitih informacija i nejedinstva struke

Načelnica Dnevne bolnice u "Narodnom frontu" Ana Mitrović rekla je za RTS da se trudnice mogu vakcinisati protiv kovida i u prvom trimestru trudnoće, a što je trudnoća starija, rizik od infekcije i razvoja teže kliničke slike je veći. Dnevno imamo nekoliko porođaja kovid inficiranih trudnica, ali nema teških kliničkih slika, rekla je dr Mitrović.

U prethodnoj nedelji kovid 19 je odneo mnogo života. Među njima i jedne porodilje i jedne trudnice.

Ginekolozi apeluju da i trudnice treba da se vakcinišu protiv kovida, pa se postavlja pitanje zašto se više plaše vakcine nego bolesti.

Profesorka Ana Mitrović, načelnica Dnevne bolnice na Klinici "Narodni front" i predsednica Republičke stručne komisije za biomedicinski potpomognutu oplodnju, pita kako mislimo da se ne zarazimo ako ne poštujemo mere i nismo vakcinisani.

"Svako će pre ili posle biti zaražen ovim virusom. Bojim se da je osnovni razlog i odgovor na pitanje nejedinstvo struke. To što su različite informacije na različitim mestima dostupne opštoj populaciji, a posebno grupi kao što su trudnice – svaka dilema, nejasnoća i naše dvoumljenje pravi kod njih još dodatni strah i dilemu da li treba da se vakcinišu ili ne", rekla je dr Mitrović, gostujući u Dnevniku RTS-a.

U kontaktu sa trudnicama kaže da nema problem nepoverenja, jer trudnice insistiraju da ih uputi gde, kada i na koji način treba da budu vakcinisane.

"Moje lično iskustvo se do sada sa svim vakcinisanim trudnicama uklapa u one preporuke koje smo mogli da dobijemo od Rojal koledža iz Engleske i Američkog koledža za ginekologiju, čije smernice smo od

početka pratili, koje kažu da treba podržati i promovisati vakcinaciju kod trudnica, ne samo kod visokorizičnih, kod trudnoće komplikovane dijabetesom, hipertenzijom – nego i kod naizgled zdravih trudnica, treba preporučiti vakcinaciju, a to je u ovom trenutku najbolja preporuka za Fajzerovu vakcinu", rekla je dr Mitrović.

Mitrovićeva kaže da nema ograničenja kada se daje. Trudnoća zbog posebnog imunološkog statusa čini trudnicu osetljivijom na viruse, posebno respiratorne viruse.

"Prvi i najvažniji problem vezan za kovid infekciju u trudnoći je da stradaju pluća i da trudnice imaju manju saturaciju, otežano disanje, samim tim vakcina će ih zaštititi od te osnovne komplikacije", napominje doktorka.

Objašnjava da se mogu vakcinisati i u prvom trimestru trudnoće, što je trudnoća starija rizik od infekcije i razvoja teže kliničke slike je veći.

"Preporuke su da se vakcinišu od 13. nedelje pa do 28, 30. ili 32. da bi uspele da prime drugu dozu dok su trudne, a moja preporuka bi bila da se držimo preporuka određenih svetskih udruženja da to bude između 12. i 20. nedelje da bi trudnice ušle u pozni drugi i treći trimestar koji je najrizičniji – zaštićene sa adekvatnim nivoom antitela", kaže ona.

Sezonski grip i vakcine

"U ovom trenutku svetske preporuke su da nema odlaganja ni vakcine protiv sezonskog gripa ukoliko je neko primio vakcinu protiv kovida – može i unutar 14 dana od te vakcine primiti vakcinu protiv sezonskog gripa, što su poslednje preporuke Rojal koledža", rekla je Mitrovićeva.

Podvlači da bilo koja vakcina koja je dobila dozvolu neće negativno uticati na plodnost muškarca i žene – ne izazivaju sterilitet, štite opšte zdravlje, pa samim tim i reproduktivno.

"Mladi ljudi ne treba da se plaše vakcine zbog toga što će sutra imati neki problem. Preporuke su da ukoliko neko leći neplodnost, ne treba da odlaže proceduru vantelesne oplodnje čak ni za mesec dana, pošto smo u početku preporučivali da se primi vakcina i revakcina i da se ide u proceduru posle mesec dana. Sada nema ni tih ograničenja, apsolutno se podržava vakcinacija, posebno se naglašava potreba za vakcinacijom pacijenata koji se leče od steriliteta da se u toku lečenja i u samoj trudnoći ne bi desila infekcija", istakla je Mitrovićeva.

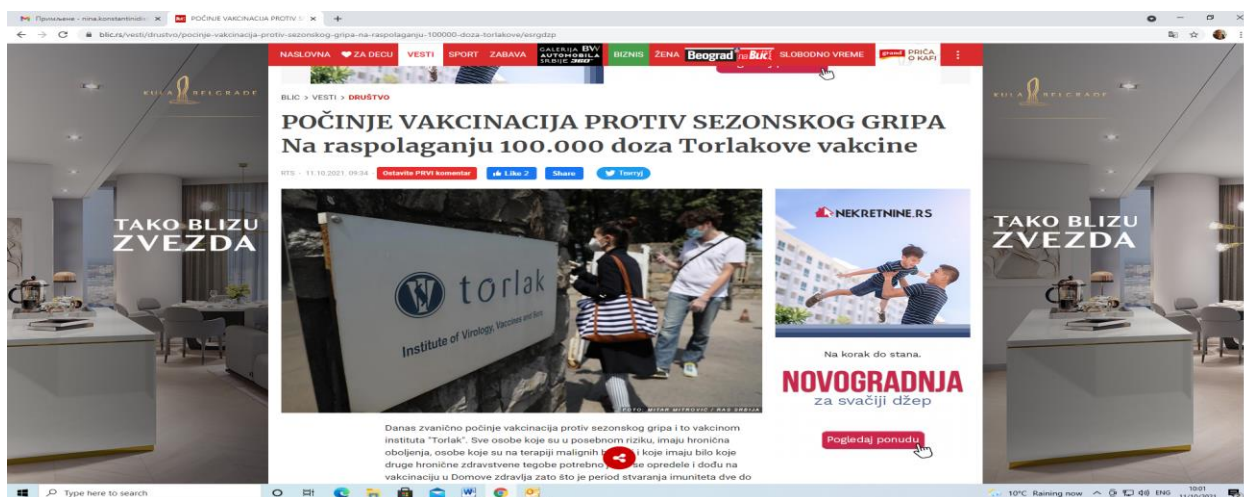
Stanje u "Narodnom frontu"

"U ovom trenutku u Narodnom frontu je pik kada je u pitanju broj trudnica i porodilja koje se javljaju sa pozitivnim antigenskim testom, a onda potvrđenim pi-si-rom, imamo dnevno nekoliko porođaja kovid inficiranih trudnica, nema teških kliničkih slika. Nikada ne znate iskustva iz drugih centara, gde su trudnice umrle, one su od jedne blage kliničke slike razvile tešku sliku koja je završila stavljanje na respirator i smrtnim ishodom", istakla je Mitrovićeva.

Prema njenim rečima, fiziološka trudnoća nije bolest, ali ovo su okolnosti pandemije.

"Apelujem da izbegavamo preveliku aktivnost i boravak u prostorima sa više ljudi, slobodne neka budu aktivne na otvorenom, moraju i u kućnim uslovima, gde deca nisu vakcinisana, i ne znaju pravu težinu bolesti, da vode računa da se nose maske i obezbedi provetravanje i distanca", rekla je doktorka.

"Koliko puta ćemo govoriti, koliko god da afirmativno podržavamo vakcinaciju, samo jedan izlazak nekog od kolega koji će reći suprotno, imam osećaj da sruši sve dobro što smo rekli, ali kada se desi loš ishod, kada trudnica umre, pitam se ko je onda odgovoran", zaključila je Ana Mitrović.

POČINJE VAKCINACIJA PROTIV SEZONSKOG GRIPA Na raspolaganju 100.000 doza Torlakove vakcine

Danas zvanično počinje vakcinacija protiv sezonskog gripa i to vakcinom instituta "Torlak". Sve osobe koje su u posebnom riziku, imaju hronična oboljenja, osobe koje su na terapiji malignih bolesti i koje imaju bilo koje druge hronične zdravstvene tegobe potrebno je da se opredele i dođu na vakcinaciju u Domove zdravlja zato što je period stvaranja imuniteta dve do tri nedelje posle primanja vakcine, kaže za RTS Verica Jovanović, direktorka Instituta za javno zdravlje "Milan Jovanović Batut".

Gostujući u Jutarnjem programu Jovanovićeva je istakla da je trenutno na raspolaganju 100.000 doza doza vakcina protiv sezonskog gripa instituta "Torlak", ali se veoma brzo očekuje isporuka 470.000 doza četvorovalentne vakcine, a potom još 100.000 doza "torvaks flu" vakcine.

- Preporučujem da se sve osobe koje su u riziku što pre vakcinišu zato što je zaštita neophodna. Zaštita od virusa gripa je i u ovoj sezoni od velikog značaja s obzirom na komplikacije koje se mogu javiti ako se udruženo jave virus gripa i kovida - naglašava dr Verica Jovanović.

Prema njenim rečima najnovije preporuke su da se vakcina protiv gripa i kovida mogu primiti istog dana u različite ruke.

- Osobe koje se još nisu vakcinisale protiv kovida to mogu uraditi a osobe kod kojih je prošlo šest meseci od revakcinacije mogu da prime treću dozu - poručuje direktorka Instituta za javno zdravlje "Milan Jovanović Batut".

Dodaje da laboratorijski virus gripa nije potvrđen u Srbiji.

- U vakcinama se nalaze oni sojevi koji su i prethodnih sezona bili korišćeni ali po preporuci SZO koja je odobrena za korišćenje u ovoj sezoni. To se radi na osnovu zastupljenosti sojeva vakcina na severnoj hemisferi za prethodnu sezonu. Radi se o dva tipa virusa A i dva tipa virusa B - objasnila je dr Jovanović.

"DOBRO IDE DAVANJE TREĆE DOZE" Dr Jerkan: U Nišu se dnevno beleži do 300 novih slučajeva zaraze, za 20 odsto manje dece koja su zaražena korona virusom

Direktor Doma zdravlja Niš dr Milorad Jerkan je rekao da su na sastanku od ministra zdravlja Zlatibora Lončara dobili zadatak da se bave pacijentima koji nisu oboleli od kovida.

"Mi to već radimo četiri meseca i moram da kažem da smo u tom periodu imali 35.200 ljudi koji su došli i preko 120.000 usluga, što je izuzetno veliki broj", kazao je Jerkan i poručio da Nišlije ne moraju da se brinu, prenosi RTS.

Kako je dodao, u odnosu na prethodnih deset dana, za 20 odsto manje dece koja su zaražena korona virusom i da se prati situacija.

"Što se tiče odraslih, imamo jednu zaravnjenu liniju. Non-stop u kovid ambulancama je negde oko 2.500 ljudi, non-stop je oko 600 prvih pregleda, od toga je 250 do 300 pozitivnih. To je neka realnost u Nišu, koji i pored toga što je dao preko 66 posto prvih i 62 posto drugih vakcina i 15 posto trećih vakcina, on je

centar regiona i dolaze sa svih strana ljudi koji se i ovde testiraju, tako da verujem da je manji broj pozitivnih u Nišu nego što pokazuju podaci", kazao je Jerkan, piše RTS.

Naglasio je da vakcinacija u Nišu ne ide tokom koji su želeli i da je jedino pohvalno što dobro ide davanje treće doze vakcine.

"Nadam se da će mladi da reše da počnu da dolaze. Mi smo otvorili na svim fakultetima vakcinacione punktove i počinju polako mladi ljudi da se vakcinišu. Nije to tempo koji mi želimo, ali moramo da budemo uporni", naveo je dr Milorad Jerkan.

OBELEŽEN DAN MENTALNOG ZDRAVLJA U BEOGRADU Lončar: Nažalost, bitka nije završena, "generali" su se pojavili, oni već znaju šta je i kako trebalo

Svetski dan mentalnog zdravlja obeležava se danas, a direktorka Klinike za psihijatrijske bolesti "Dr Laza Lazarević" Ivana Stašević Karličić i ministar zdravlja Zlatibor Lončar sa skupa kojim se tradicionalno obeležava ovaj dan, uputili su apele svima da se vakcinišu, a poseban fokus je na ženama koje ili planiraju, ili su trudne, ili su porodilje, prenosi Tanjug.

Lončar je tom prilikom je rekao da ovaj dan želi da iskoristi kako bi podsetio na to šta je država sve uradila od početka epidemije.

"Ima kod nas pojedinih ljudi, koji, ne znam koliko imaju veze sa mentalnim zdravljem i sa medicinom, oni su počeli da komentarišu kako su kod nas sve veći problemi bez ijednog dokaza, bez ijedne činjenice", naglasio je ministar.

Lončar kaže da je od prvog dana epidemije na inicijativu doktorke Stašević Karličić i svih stručnih ljudi iz ministarstva zdravlja oformljen besplatni kol centar za pomoć svim ljudima kojima je to potrebno ili koji imaju pitanja, te dodao da se do sada više od 30.000 ljudi javilo i dobilo pomoć.

"Želim da naglasim da psihijatrijske ustanove od početka korone nisu prestajale sa radom, nisu smanjivale kapacitete, već su se tako organizovale da su pacijenti kojima je neophodno psihijatrijsko lečenje završavali u ustanovama, a one su u okviru svojih mogućnosti pravile kovid odeljenja i pomagali tim ljudima i lečili ih i od korone i od njihovih primarnih bolesti", podsetio je Lončar.

Ministar dodaje i to da je Srbija tokom pandemije uradila, prema njegovim rečima izvanredan posao kada je u pitanju mentalno zdravlje ljudi, ali, da najteža borba tek predstoji.

"Nažalost, bitka nije završena, "generali" su se pojavili, oni već znaju šta je i kako trebalo, a da ih pitate da li su ikada bili u crvenoj zoni oni ne znaju ni gde je, da ih pitate da li su ikada ikoga lečili, nisu, nikad nikoga", rekao je Lončar.

Prema njegovim rečima, previše vremena je potrošeno na priču o vakcinama i davanje značaja onima koji nemaju veze sa njima.

"I da im odgovaramo i da komentarišemo, mi nemamo više vremena za to jer moramo da se koncentrišemo na ono šta kažu nasi lekari, naši stručnjaci a to je da vakcina nema alternativu ako hoćemo da izađemo iz ovoga. To je jedino rešenje, sve drugo bi bilo ozbiljan gubitak vremena i produžetak trajanja korone ne znajući kada će to da se završi", kazao je Lončar.

Ministar smatra da bi borba sa virusom bila mnogo lakša da su se uvele mere na nivou cele EU, i za vakcine i za propusnice, jer onda ne bi mogli da se bune za nešto što važi u celoj Evropi.

"Ovako idemo težim putem, ali nemamo izbora jer moramo da se izborimo sa tim koliko god da je teško, jer ti ljudi koji se danas bune - sutra će nam biti zahvalni jer će biti živi zahvaljujući tim vakcinama i neće imati posledice korone. Pogledajte koliko nam je trudnica i porodilja umrlo a sve su bile nevakcnisane. Šta još treba da se desi da shvatimo ozbiljnost situacije", ukazao je on.

Direktorka Klinike za psihijatrijske bolesti "Dr Laza Lazarević" Ivana Stašević Karličić navela je da je Svetska zdravstvena organizacija današnji dan posvetila depresiji, a da je Srbija svoj fokus stavila upravo na moguću depresiju kod žena u najosetljivijem periodu života - pre trudnoće kada planiraju svoje roditeljstvo, tokom trudnoće i posle trudnoće.

"Danas će zaposleni razgovarati sa građanima o toj vrsti problema, a građani će imati priliku da sa ministrom zdravlja razgovaraju o tome zašto je bitna vakcina ne samo za koronu, nego i za mentalno zdravlje. Korona značajno utiče na funkcionisanje nervnog sistema, odnosno na kliničku prezentaciju poput depresije i prvih psihotičnih epizoda sa čime se zdravstveni sistem suočava već godinu dana", rekla je ona.

Stašević Karličić preporučila je da besplatni servis ministarstva zdravlja - 0800 309 309 od danas dobije i novu, četvrtu opciju, odnosno liniju za žene koje planiraju trudnoću, za trudnice i porodilje, te da su dostupni za njihova pitanja 24 časa dnevno.

Na Trgu Republike, gde građani mogu da razgovaraju sa stručnjacima iz oblasti mentalnog zdravlja, među zainteresovanim je bila i Nataša Drobnjak, trudnica sa još dvoje male dece, a za Tanjug je rekla da se nijednog trenutka tokom treće trudnoće nije dvoumila da li treba ili ne da primi vakcinu.

"Bez razmišljanja sam se odlučila na vakcinaciju, primila sam dve doze, čekam termin za treću, mislim da je savest svih nas da to uradimo i zbog dece i zbog nas i da je to jedino rešenje da pomognemo i spaimo se. Ja sam se konsultovala sa lekarima i oni su mi rekli još kad sam bila u ranoj trudnoći da mogu da se vakcinišem i sve je normalno prošlo", zaključila je Drobnjak.

The screenshot shows the RTV website interface. The main article is titled "Palijativno zbrinjavanje i hospis još uvek nisu zaživeli u Srbiji". The sub-headline reads: "NOVI SAD - Svake druge subote u oktobru obeležava se Svetski dan hospisa i palijativnog zbrinjavanja, pa će se tako u našoj zemlji on obeležiti sutra. Iako je ta važna i prekopotrebna tema dugo aktuelna, ona i dalje nije zaživela u Srbiji." The article text continues: "Pružanje sveobuhvatne brige - kontrolu simptoma bolesti, pružanje psihološke, socijalne i duhovne podrške pacijentima koji boluje od teške i neizlečive bolesti i njihovim porodicama deo je palijativnog zbrinjavanja u hospisima, odnosno specijalizovanim ustanovama koje su u skladu sa definicijom palijativnog zbrinjavanja." Below the text is a video player showing a scene from a hospice. To the right of the article is a list of news items under the heading "NAŠ NOVI PROJEKAT".

Palijativno zbrinjavanje i hospis još uvek nisu zaživeli u Srbiji

NOVI SAD - Svake druge subote u oktobru obeležava se Svetski dan hospisa i palijativnog zbrinjavanja, pa će se tako u našoj zemlji on obeležiti sutra. Iako je ta važna i prekopotrebna tema dugo aktuelna, ona i dalje nije zaživela u Srbiji.

Pružanje sveobuhvatne brige - kontrolu simptoma bolesti, pružanje psihološke, socijalne i duhovne podrške pacijentima koji boluje od teške i neizlečive bolesti i njihovim porodicama deo je palijativnog zbrinjavanja u hospisima, odnosno specijalizovanim ustanovama koje su u skladu sa definicijom palijativnog zbrinjavanja.

Nedostatak kapacijetata u ustanovama zdravstvene zaštite, kao i nedovoljna obučenost kadrova samo su neki od problema zašto palijativno zbrinjavanje i hospis nisu još uvek zaživeli u našoj zemlji.

Pacijenti oboleli od raka su posebno osetljiva grupa, njih preko 20.000 premine u našoj zenlji na godišnjem nivou, od kojih više od 12.000 premine u svojim domovima ili privatnim domovima za negu lica, u velikoj potrebi za palijativnim zbrinjavanjem.

Dramatičan pad broja transplantacija, najveći problem nedostatak donora

Mladen Todić iz udruženja transplantiranih pacijenata „Zajedno za novi život“ kaže za RTS da je ove godine u Srbiji transplantirano samo pet organa, a više od 1.000 ljudi čeka na presađivanje.

Najveći problem je nedostatak donora, ističe Todić uoči Dana donora.

Ovogodišnji Dan donora, 12. oktobar, Evropa dočekuje sa dramatičnim padom broja transplantacija organa, koje mogu da spasu ljudske živote. Zbog pandemije je odloženo više od 10 hiljada operacija, zbog nedostatka kreveta u intenzivnoj nezi i zabrinutosti za lečenje transplantiranih pacijenata, prenosi RTS.

Mladen Todić iz udruženja transplantiranih pacijenata „Zajedno za novi život“ rekao je da je u jednom periodu korona zaustavila program transplantacije, ali početkom ove godine program u Srbiji je nastavljen, transplantacioni timovi su se vratili u svoje centre i počeli sa radom.

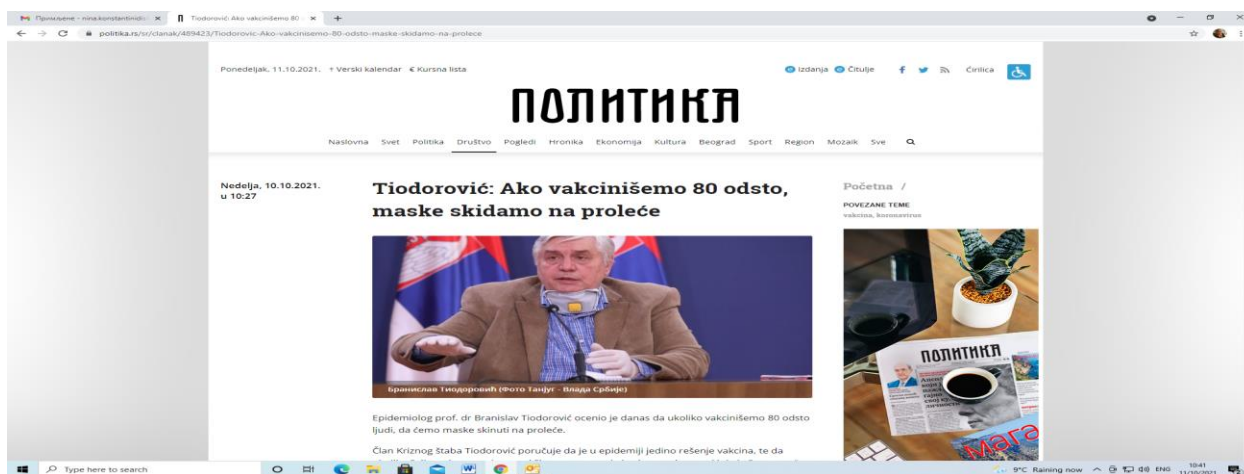
Todić navodi da su podaci za ovu godinu poražavajući.

„Ni jedno srce od početka ove godine nije presađeno. Dve jetre i tri bubrega su presađeni ove godine, praktično pet života je spaseno, ali to je za celu ovu godinu, za punih devet meseci. Prethodnih godina bilo je i po 40 donora, i spasenih preko 100 života“, napominje Todić.

Više od 1.000 ljudi, dodao je, trenutno je na nacionalnoj listi čekanja za transplantaciju jetre, srca i bubrega, tojest organa za koje se transplatacija obavlja u Srbiji.

„Najveći problem je nedostatak donora, nedostatak organa, jer džabe mi imamo opremljene transplatacione centre, obučene ljude, kada nemamo donore, Mislim da se u našoj zemlji ne posvećuje dovoljno pažnje toj temi“, zaključio je Todić.

ПОЛИТИКА

Todorović: Ako vakcinišemo 80 odsto, maske skidamo na proleće

Epidemiolog prof. dr. Branislav Todorović ocenio je danas da ukoliko vakcinišemo 80 odsto ljudi, da ćemo maske skinuti na proleće.

Član Kriznog štaba Todorović poručuje da je u epidemiji jedino rešenje vakcina, te da ukoliko želimo da povratimo svoj život, moramo da budemo odgovorni i da kažemo „ne“ antivakserima, ali i politikantstvu koje je uzelo maha.

On podseća da u ovom trenutku imamo 54 odsto vakcinisanih osoba, a da bismo u narednu godinu ušli mirnije, potrebno nam je, kako ističe, 80 odsto obuhvata imunizacijom.

Naglašava da ćemo maske moći da skinemo na proleće, ali samo pod pomenutim okolnostima, te da će nas u suprotnom čekati prirodni proces, koji je surov i sa sobom može ostaviti fatalne posledice, prenosi Tanjug.

Trenutnu epidemiološku situaciju Todorović ocenjuje vanrednom, s obzirom na broj pozitivnih, hospitalizovanih ali i umrlih koji se još ne smanjuje.

„Dalja procena bi mogla da ide u dva pravca. Da do kraja godine vakcinišemo što veći broj ljudi i da oštro kažnjavamo za nepoštovanje mera. A drugi scenario bi bio produženi prirodni proces, kada se svi zaražavaju, obolevaju i to nije nimalo dobro”, kaže Todorović.

Todorović naglašava da je država učinila mnogo, da je nabavila opremu, izgradila tri kovid bolnice, ali da sa druge strane, postoji problem sa nepoštovanjem mera, kontrolom, te da su mnogi zaboravili koje su sve to mere na snazi.

Takođe se, kako je kazao, desila „strahovita politizacija” pandemije koja se koristi za političke obračune, te da nema nacionalnog konsenzusa, niti odgovornosti građana.

„Antivakserima je dat veliki prostor, neki mediji su im dopustili da iznose svoje stavove bez ikakve naučne osnove,” ocenio je Todorović.

Upitan šta podrazumeva pod politizacijom pandemije, on kaže da se to odnosi na one ljude koji koriste epidemiju da bi zaradili političke poene tako što kritikuju sve njih.

„Prvo, postoje ljudi koji kritikuju Krizni štab koji je savetodavni organ, dakle mi predlažemo mere, a ne donosimo odluke,” rekao je on.

On navodi da takođe nije primetio da ti ljudi koji kritikuju, su isti oni koji nisu izneli niti jedan konkretan predlog.

„I sada, mi imamo kritičare koji stoje sa strane. Pa dobro, šta ste to vi predložili bolje? I zar je, ljudi vreme za politikantstvo sada kada se borimo da sačuvamo ljudske živote,” upitao je epidemiolog.

Todorović je takođe podsetio da su oni kao Krizni štab imali podršku svih tih ljudi, sve do izbornih rezultata 2020. godine, te da su oni koji su ih podržavali preko noći promenili odnos prema njima i da je taj odnos dobio politikanske prizvuke.

„Uvek sam javno kritikovao svako okupljanje i proslave, demonstracije, utakmice, putovanja, zimovanja, splavove, žurke...,” istakao je epidemiolog i dodao da su neki ljudi to zaboravili.

Još jednom je naveo da nije u redu da se propagira neistina i da se govori kako su vakcine štetne, tako da se na taj način kolebaju oni koji nemaju medicinsko znanje.

Govoreći o tome šta će se desiti ako ne odmaknemo dalje od 60 odsto vakcinisanih, Todorović poručuje da ćemo i sledećeg proleća nositi maske i upozorava da se ne zavaravamo da će virus nestati tek tako ili da ćemo steći kolektivni imunitet tako što ćemo se svi zaraziti.

Jedino rešenje je, vakcinacija, kaže Todorović i ističe da ovo „ne predstavlja nikakav pritisak, kako neki tumače, to je racionalno rešenje”.

„Ljudi su se uplašili, neki razmišljaju još uvek, ali ne verujem da to možemo da uradimo u narednih mesec dana. Do kraja godine bi već bilo izvodljivo. Ako to ne uradimo i ako ne budemo dosledni oko poštovanja mera, onda ćemo biti u problemu,” upozorio je Todorović.